

PAPER DETAILS

TITLE: Türkiye ve Dünya'da Medikal Turizm

AUTHORS: Oguzhan KODALAK, Mahmut BALTACI

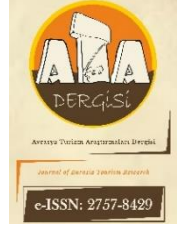
PAGES: 81-91

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2820911>

Dergi Anasayfası: [ATA Dergisi](#)

Avrasya Turizm Araştırmaları Dergisi

Journal of Eurasia Tourism Research

Journal Homepage: [JETouR](#)

Türkiye ve Dünya'da Medikal Turizm

Medical Tourism in Türkiye and the World

Oğuzhan KODALAK^{1,*}, Mahmut BALTACI²¹Res. Asst. Dr., Department of International Trade and Finance, Faculty of Applied Sciences, Necmettin Erbakan University, Konya, Türkiye²Asst. Prof., Department of Travel, Tourism and Entertainment Department, Vocational School of Silifke, Mersin University, Mersin, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ

Derleme

Makale Süreci:

Gönderim : 8 Aralık 2022
 Düzeltme : 29 Aralık 2022
 Kabul : 29 Aralık 2022
 Yayınlanma : 31 Aralık 2022

Anahtar Kelimeler:

Sağlık Turizmi
 Medikal Turizm
 Medikal Turizm İndeksi
 Türkiye

ÖZ

İlk çağlardan beri insanoğlu yaşamlarını sağlıklı devam ettirmek ya da sağlıklarına kavuşmak amacıyla sürekli arayış içerisinde olmuşlardır. Bireyler sağlıklarını korumak ya da tedavi olmak amacıyla sürekli ikamet ettikleri yerlerden başka yerlere gitmektedirler. Sağlık turizmi kavramı ise bu doğrultuda gelişmiştir. Sağlık turizmi içerisinde medikal turizm ilgi de son yıllarda gelişen teknoloji ve ulaşım imkanlarıyla beraber artış göstermiştir. Çalışmada medikal turizm kavramı ele alınmıştır. Derleme çalışması olarak planlanan çalışmada, ulusal ve uluslararası ilgili literatür taranarak konuyla ilgili çıkarımlarda bulunulmuştur. Dünya genelinde medikal turizm faaliyetlerinin gelişmesine ülke çevresi, artan harcamalar, fiyatlardaki farklılıklar, bekleme listeleri, yaşlı nüfus, aracı kurumlar, akreditasyon, uluslararası anlaşmalar başlıkları etkili olduğu görülmektedir. Küba göz cerrahisinde, Orta Amerika ülkeleri diş tedavisinde ve Tayland ise plastik cerrahi gibi alanlarda gözde destinasyonlar oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca yakın zamandaki gelişmelere göre Asya, Latin Amerika ve Uzak Doğu ülkelerinin medikal turizmde önemli destinasyonlardır. Türkiye medikal turizmde kur avantajı, akredite sağlık kuruluşları, kalifiye personel sayesinde Avrupalı ve Amerikalı turistler açısından önemli destinasyon olduğu da bulgulanmıştır. Türkiye ve Dünya medikal turizm pazarını daha iyi hale getirmek için ülkelerin hizmet kalitelerini daha da artırmaları, personel eğitimi, hijyen gibi unsurlara önem verilmesi önerilmektedir.

Avrasya Turizm Araştırmaları Dergisi yayıncı Bayram KANCA tarafından CC BY-NC-SA 4.0 ile lisanslanmıştır.

ARTICLE INFO

Review Article

Article history:

Received : 8 December 2022
 Revised : 29 December 2022
 Accepted : 29 December 2022
 Available : 31 December 2022

Keywords:

Health Tourism
 Medical Tourism
 Medical Tourism Index
 Türkiye

ABSTRACT

Since the early ages, human beings have been in constant pursuit of maintaining their health or regaining their health. Individuals go to places other than their permanent residence to protect their health or to be treated. The concept of health tourism has developed in this direction. The interest in medical tourism within health tourism has also increased in recent years with the developing technology and transportation opportunities. In this study, the concept of medical tourism is discussed. In the study, which was planned as a review study, national and international relevant literature was searched and relevant conclusions were made on the subject. It is seen that the titles of country environment, increasing expenditures, differences in prices, waiting lists, elderly population, intermediary institutions, accreditation, and international agreements are effective in the development of medical tourism activities throughout the world. It has been concluded that Cuba is a popular destination for eye surgery, Central American countries for dental treatment, and Thailand for plastic surgery. In addition, according to recent developments, Asia, Latin America, and Far East countries are important destinations in medical tourism. It has also been found that Türkiye is an important destination for European and American tourists, due to the currency advantage in medical tourism, accredited health institutions, and qualified personnel. In order to improve the medical tourism market in Türkiye and the world, it is recommended that countries increase their service quality and give importance to factors such as personnel training and hygiene.

Journal of Eurasia Tourism Research by Bayram KANCA is licensed under CC BY-NC-SA 4.0

*Sorumlu yazar / Corresponding author

0000-0003-1578-7435 (O. KODALAK), 0000-0001-7509-3094 (M. BALTACI)

okodalak@erbakan.edu.tr (O. KODALAK), mbaltaci@selcuk.edu.tr (M. BALTACI)

1. GİRİŞ

Turizm dünden bugüne çeşitli olayların etkisi altına girmiştir. Turizmi etkileyen pek çok unsur zaman içerisinde farklılaşarak insanların algısını etkilemiştir. Turizm zamana ayak uydurarak turizm çeşitlendirmesi ve sürdürülebilirlik konusunda da çok fazla değişime uğramıştır. Turizm deniz, kum, güneş üçlüsünden çıkarak bireylerin ihtiyaçlarına göre şekil almıştır. Turizm olgusu içerisinde turistin turizme katılabilmesi için sağlık, boş zaman ve maddi imkânlar gibi unsurların önemli olması bireyleri sağlıklı ve farklı olabilmek için rekabete itmiştir. Bu bağlamda ön plana çıkan önemli bir yere sahip sağlık turizmi bağlamında medikal turizm turistik ürün çeşitlendirilmesi içerisinde yerini almıştır. Avrupalı turistlerin medikal turizm destinasyonları tercihi arasında üst sıralarda Türkiye'nin de yer alması, Türk turizmi açısından önem arz etmektedir. Sağlık turizmi içerisinde termal turizm, medikal turizm gibi kavramlar turistlerin ilgisini çekmekte ve diğer ülkelere göre hem güvenli hem de ucuz olması da Türkiye'yi ön plana çıkarmaktadır. Dünya'da da Güney, Orta Amerika ve Uzakdoğu ülkelerinde gelişim göstermesi ile beraber sağlık turizmi içerisinde medikal turizm de gelişmesini sürdürmektedir. Turizm literatürüne katkı sağlaması açısından bu çalışmada ilk olarak medikal turizmin tarihçesi, tanımı ve özellikleri, tercih sebepleri, medikal turist tanımı, sonraki kısımlarda da medikal turizmin Türkiye ve Dünya'daki durumu hakkında bilgi verilmektedir. Gelecek çalışmalara katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

2. MEDİKAL TURİZM

Bu kısımda medikal turizmin tarihçesi, tanımı ve özellikleri, medikal turizmin tercih edilme sebepleri, medikal turist ve tipolojileri ile Türkiye'de ve Dünya'da medikal turizm kavramlarına değinilmektedir.

2.1. Medikal Turizmin Tarihçesi, Tanımı ve Özellikleri

Tıbbi sebeplerden dolayı insanların bulundukları yerleri terk ederek çok uzaklara gittiklerine dair birçok bilgiye rastlanmaktadır. Medikal turizmin tarihçesi incelendiğinde ilk olarak Sümerler M.Ö. 4200 yıllarında şifalı suların bulunduğu alanlara tapınaklar inşa etmişlerdir. M.Ö. 1500'lü yıllarda ise Yunan şifa Tanrısı adına Asklepiyon tapınağının inşa edildiği ve pek çok farklı insanın burada şifa bulmak amacıyla buraya geldiği 13. yy.'da ise Japon savaşçıların sıcak ve mineralli suları tedavi olmak amacıyla kullandıkları bilinmektedir. 14-15. yy.'da "Salude Per Agua" (SPA) demir yönünden zengin olan kaynak suyu Fransa'da kullanılarak dünya genelinde ilgi görmeye başlamış ve SPA turizminin gelişimini sağlamıştır. 18-19. yy.'da karaciğer, tüberküloz ve bronşit gibi hastalıklar sanatoryum hastaneleri inşa edilerek tedavi edilmeye başlanmış ve birçok hasta tedavi olmak amacıyla buraya gelmiştir. 20. yy.'da bazı ülkeler bazı alanlarda öne çıkmıştır. Bunlar; Küba göz cerrahisinde, Orta Amerika ülkeleri diş tedavisinde ve Tayland ise plastik cerrahi gibi alanlarda gözde destinasyonlar olmuşlardır. 21.yy.'da ise modern anlamda medikal turizm faaliyetleri artmaya başlamıştır. Yakın zamanda yapılan bir değerlendirme sonucuna göre 50'den fazla ülke medikal turizm faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Özellikle Asya, Latin Amerika ve Uzak Doğu ülkeleri önemli bir potansiyele sahip olup, rekabeti giderek artırmışlardır (Jagyasi, 2010: 9).

Medikal turizm tedavi olmak isteyen bireylerin kendi ülkelerinden başka ülkelere tedavi olmak amacıyla yer değiştirmeleri olarak tanımlanmaktadır (Cohen, 2011: 1). Connell (2006: 1094) tarafından gerçekleştirilen çalışmada medikal turizm diş tedavisi, cerrahi tedavi ve tıbbi tedavi gibi işlemleri gerçekleştirmek için deniz aşırı ülkelere seyahat eden insanlardan oluşan niş turizm sektörü olarak tanımlanmıştır. Medikal turizm geleneksel olarak nitelendirilen turizm faaliyetlerden sağlık turizmi içerisinde yer almaktadır. Bu bakımdan sağlık turizmi kavramı birçok uygulamayı kapsarken medikal turizm ise sağlık turizmiyle karşılaştırıldığında daha dar bir yapıda ele alınmaktadır. Dolayısıyla sağlık turizmi kişilerin beden ve ruhlarını iyileştirmek amacıyla sürekli bulundukları ortamların dışına gerçekleştirdikleri geziler olarak nitelendirilirken (Geçgin & Çanakçı, 2017: 59), medikal turizm ise tıbbi müdahaleler yardımıyla bireylerin sağlıklarının iyileştirilmesi amacıyla doğal yaşam ortamları dışına gerçekleştirilen seyahatler olarak tanımlanmaktadır (Carrera & Bridges, 2006: 1). Küresel anlamda ciddi bir endüstri olarak görülen medikal turizm genel olarak gelişmiş ülkelere gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkelere seyahatler olarak tanımlanmaktadır.

Tıbbi nedenlerden dolayı artan seyahat şartlarına bağlı olarak hükümetler sadece artan nüfusa değil yaşlanan nüfuslara da tıbbi ve sağlık hizmetleri sağlanması konusundaki pazar çözümleri bulunmasına yönelik hamleler giderek kabul görmektedir (Hall, 2013: 5). Medikal turizm faaliyetlerinde seyahat acenteleri etkin rol oynamaktadır. Bu acenteler hastaların belirli destinasyonlara ulaştırılmasına yardımcı olmaktadır. Örneğin; MedRetreat gibi alanında uzman acenteler Hindistan, Malezya, Brezilya, Türkiye, Güney Afrika, Arjantin gibi farklı 7 ülkede 183 farklı prosedürün yerine getirilmesi ve turistlerin sağlık tesislerine ulaştırılması konusunda aracılık hizmeti sunmaktadır (Gill & Singh, 2011: 315). Medikal turizmin başlıca özellikleri şu şekildedir (Özalp, 2005; Özkurt, 2007: 127);

- Medikal turizm birçok sektöre destek olmaktadır.
- Medikal turizme yapılan yatırımlar genel manada kamusal güvencelerle ya da özel girişimler aracılığıyla yürütülmektedir.

- Medikal turizm ciddi bir iş gücü ve teknik anlamda donanım gerektirmektedir.
- Medikal turizm alanında hizmet sunan işletmelerin uluslararası niteliklere sahip olması gerekmektedir.
- Medikal turizm hizmeti sunulan sağlık kurumlarında dil bilen personelin bulunması önem arz etmektedir.
- Hasta ve yakınları açısından farklı turizm türlerinin desteklenmesini sağlayan bir turizm türüdür.
- Belirlenen hedef pazarlara yönelik farklı dillerde tanıtım faaliyetlerine ihtiyaç duyan bir turizm çeşididir.
- Yapılan tanıtım faaliyetlerinde öncelikle hastaların yurt dışında hizmet almasını sağlayacak sağlık kuruluşları tercih edilmelidir.

2.2 Medikal Turizmin Tercih Edilmesini Sağlayan Faktörler

Bireylerin medikal turizm faaliyetinde bulunmaları için hareket ettiren faktörler literatürde itme ve çekme faktörleri olarak nitelendirilmektedir. Medikal turizmde turistler ilk önce tıbbi tedavi amacı gütmekte olup sonrasında ise turistik destinasyonlarda geleneksel turizm faaliyetlerine katılmaktadırlar. Medikal turizm hizmetinden yararlanmak isteyen hastaların başka ülkelere seyahat etme nedenleri olarak ülkelerinde tıbbi hizmetlerin yetersiz olması gösterilmekteydi. Ancak sonraki dönemlerde ise maliyet, teknoloji, tedavi yöntemleri, yabancı dil bilgisi, konaklama imkânları, coğrafi olarak yakınlık, akredite sağlık kuruluşlarının var olması gibi sebepler buna neden olmuştur (Bayar, 2019; Glinos vd., 2010: 1147). Dünya genelinde medikal turizm faaliyetlerinin gelişmesine neden olan birçok etken bulunmaktadır. Bunlar ülke çevresi, artan harcamalar, fiyatlardaki farklılıklar, bekleme listeleri, yaşlı nüfus, aracı kurumlar, akreditasyon, kapsam dışı tedavi, uluslararası anlaşmalar, yaşlı nüfus, sağlıklı yaşam başlıkları altında değerlendirilmektedir (Tontuş, 2022: 13-15; Fetscherin & Stephano, 2016: 541; Gallarza vd., 2001; Lin & Guan, 2003).

- Ülke Çevresi: Yapılan araştırmalar ülke imajının bir ülkenin hem medikal turizm hem de turizm açısından bir itici güç olduğunu göstermektedir. Diğer etkenler ise yolsuzluğun düşük olması ve hukuk kurallarının iyi bir şekilde işlemesi, politik istikrar, kültürel benzerliğin var olması, aynı dilin kullanılması gösterilmektedir.
- Artan Harcamalar: ABD ve Kanada gibi ülkelerde sağlık hizmetlerinin özel sektöre devredilmesi ve kamunun payının azalması dolayısıyla sağlık hizmetleri ülke ekonomisini etkilemektedir.
- Fiyat Farklılıkları: Sağlık turizmi ve medikal turizm anlayışının gelişmesinin temel nedeni olarak ülkeler arasındaki farklılıklar olduğu bilinmektedir. Örneğin; ABD’de 70 bin ABD Doları olan koroner bypass Türkiye’de 12 bin 500 Doları yakın tedavi edilmektedir. Bu masraflara seyahat masrafları da eklendiğinde 17 bin Dolar gibi bir rakama Türkiye’de alınabilmektedir.
- Bekleme Listeleri: Ülkelerin uzun bekleme süreleri ağır hastalığı olan ya da hayati tehdidi olan hastaların diğer seçenekleri de gözden geçirmelerine yol açmaktadır. Örneğin batılı ülkelerde prostat kanseri ameliyatı için bekleme süresi 6 ay, kalça protezi içinse bu süre 15 aydır. Ancak bu süre Hindistan’da en fazla 10 gün iken Türkiye ve Tayland ise operasyondan önceki tetkik ve değerlendirme periyodu ile en fazla 3 gündür.
- Akreditasyon: Medikal turizmde önem arz eden konulardan birisi de akreditasyondur. Uluslararası standart sertifika ve akreditasyonlara sahip olan tesisler kaliteli ve güvenli hizmet sunulduğuna dair bir gösterge sunabilmektedir.
- Aracı Kurumlar: Medikal turizmde aracı kurumların devreye girmesi hastaların daha kolay seyahat etmelerini sağlamıştır. Örneğin ABD’deki seyahat endüstrisi bu fırsatı görmüş ve uçak bileti, sağlık hizmeti ve konaklama giderlerinin içeren paketler sunmuştur. Bu duruma örnek olarak ABD’de 250 bin Dolar olan kalp damar ameliyatı Tayland’da her şey dâhil 50 bin Doları yapılmaktadır.
- Kapsam Dışı Tedavi: Batılı ülkelerin çoğunda dış ameliyatları ve estetik amaçlı işlemlerin sigorta kapsamı dışında tutulması ve bu hizmete gereksinim duyan insanların var olması tedavi ücretlerinin ucuz olduğu ülkelerin araştırılmasına neden olmaktadır.
- Uluslararası Anlaşmalar: Medikal turizmde bahsedildiği üzere önemli boyutta dış kaynaklardan faydalanılmaktadır. Örneğin Japonya’da yaşlılara yönelik bakımevleri ya gerontoloji hizmetlerinin ülke içerisinde sağlanması yerine bu hizmeti daha düşük fiyatlara veren ülkelere insanların gönderilmesi tercih edilmektedir. İngiltere’de NHS ile Hindistan’daki medikal hizmetlerden yararlanmak konusunda sözleşmeye sahiptirler. ABD’de ise özel sigorta şirketleri ile JCI akredite sistemine sahip olan uluslararası hastanelerle yapılan anlaşmalar artmaktadır.
- Yaşlı Nüfus: Gelişmiş ülkelerdeki 65 yaşın üstündeki nüfus %20’lere ulaşırken 2050 yılına gelindiğinde ise bu nüfusun %50’ye ulaşacağı düşünülmektedir. Bu durumda yaşlı bakımı hizmetlerinin ülke dışında standartları sağlayan ülkelere verilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.
- Sağlıklı Yaşam: Yaşlanan bireylerin ruh ve beden sağlıklarına daha fazla önem vererek kozmetik, cerrahi, termal tesisler ve fitness merkezleri gibi yapılara olan talebi arttırmıştır.

2.3. Medikal Turist ve Tipolojileri

Medikal turist ve tipolojileri; sağlık turizme katılan bireylerin özellikle üstünde durması gereken unsurlardandır (Geçgin & Korucuk, 2017: 12). Turizmde bireyler hem tedavi olmak hem de tatil ihtiyaçlarını gidermek için farklı destinasyonlara gitmektedirler. Bu destinasyonları seçerken özellikle kendi ülkelerinden daha ucuz ve güvenli olmasına bakarlar. Tedavi amacıyla ikamet edilen yerin dışına çıkarak farklı destinasyonlara sürekli ikamete dönüşmemek şartıyla giderek tedavi oluncaya kadar vakit geçiren bireylere medikal turist adı verilmektedir (Cohen, 2008: 25). Cohen medikal turistleri farklı şekilde açıklayan önemli araştırmacılardan birisidir ve tipolojileri şu şekildedir (Cohen, 2008).

- Yalnızca turist: Ziyarette bulunulan ülkede belirli bir tıp hizmetinden faydalanmayan turistlerdir.
- Tatilde tedavi edilen turist: Ziyaret esnasında rahatsızlanan ya da kaza sebebiyle tıp hizmetinden yararlanan turistlerdir.
- Tatil ve tedavi amaçlı turistler: Bahsedilen turist grubu seyahat ettikleri destinasyonlara tam anlamıyla tıbbi amaçlar doğrultusunda gitmezler. Fakat seyahat edilen destinasyonlarda belirli hastalıklar için tedavi imkanlarının olması tercih edilme nedeni olmaktadır. Diğer bir deyişle bu turistler tatilde tedavi hizmetinden yararlanan turistlerdir.
- Tatil yapan hastalar: Bu kişilerin esas amacı gittikleri yerde tedavi olmaktır. Fakat iyileştikten sonra yahut tedavi edildikten sonra ziyaret ettikleri bölgede tatil yapan kişilerdir.
- Yalnızca hastalar: Bu kişilerin belirli bir yere gitme amacı orada tedavi olmak ve operasyonel faaliyetlerden yararlanmaktır. Tatil yapma gibi amaçları bulunmamaktadır.

Turistler gittikleri destinasyonda hem tatil yapmak hem de tedavi olmak ya da anlık gelişen durumlardan dolayı kazara medikal turist olabilirler (Baltacı & Çakıcı, 2022). Ayrıca gittikleri yerlerde medikal hizmet olarak da çeşitli iş kollarına fayda sağlayabilmektedirler. Medikal turistlere uygulanan medikal işlemler şu şekilde sınıflandırılabilir (Bookman & Bookman, 2007);

1. İntrusif (intrusive) medikal uygulamalar
 - a. Kozmetik cerrahi/vücut geliştirme (plastik cerrahi, implantlar, kozmetik diş hekimliği ve dövme silme gibi)
 - b. Diş hekimlerinin uyguladığı tüm faaliyetler dahil olmak üzere hayatı tehdit içermeyen fakat tıbbi açıdan gerekli veya önerilen faaliyetleri kapsamaktadır (kalça protezi, diş, bariatrik, lazerli göz operasyonları gibi)
 - c. Hayati tehdit ortaya çıkaran durumlar için tıbbi açıdan gerekli veya önerilen faaliyetlerdir (kalp ameliyatları, kanser tedavisi, organ nakli gibi)
2. Teşhis koyma uygulamaları (stres testleri, inceleme/tarama, bilgisayarlı tomografi, fizik tedavi, elektrokardiyogram)
3. Yaşam tarzı uygulamaları
 - a. Spa uygulamaları (botoks, hidroterapi, masaj, diyet ve bağımlılık tedavileri gibi cerrahi olmayan işlemler,)
 - b. Cerrahi olmayan alternatif tedaviler (akupunktur, ayurveda, homeopatik, aromaterapi,)

İnsanlar çeşitli sebeplerle medikal turizm için farklı ülkelere gidebilmektedirler. Bu durum kendi ülkelerindeki sağlık altyapı yetersizliği, yüksek maliyet, uzun bekleme süreleri, kalifiye sağlık personeli yetersizliği, yetersiz teknoloji, kötü ortam, gizlilik zafiyeti gibi etkenler bireyleri diğer ülkelere gitmeye zorlamaktadır (Ekinci, 2020: 63).

3. TÜRKİYE'DE MEDİKAL TURİZM

Günümüzde insanlar tıp sektöründe meydana gelen gelişmeler, ulaşım olanaklarının iyileşmesi insanların daha kaliteli ve ucuz hizmeti almak istemeleri gibi nedenlerden dolayı bulundukları ülkeleri terk ederek başka ülkelere seyahat etmeye başlamışlardır. Alternatif turizm faaliyetleri içerisinde değerlendirilen sağlık turizmi ve medikal turizmin gelişmesinde küresel düzeyde ortaya çıkan sağlık ihtiyaçlarının karşılanması yatmaktadır (Kadıoğlu, 2021: 66).

Türkiye tarihsel yapısı, doğal güzellikleri, mevsimsel koşulları ve jeopolitik konumu gibi sebeplerden dolayı turistlerin ilgisini çekmektedir. Ayrıca sahip olduğu deneyimli personel, şehir hastaneleri ve uluslararası standartlara sahip teknolojiye sahip olması gibi nedenlerden dolayı tercih edilmektedir. Türkiye'de medikal turizm hem devlet hem de özel sektör tarafından desteklenmektedir. Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında ise %50-%60 oranında fiyat avantajı sağlamakta, kısa bekleme süresi ile aynı kalitede hizmet sunmaktadır (Sevim, 2019: 87). Türkiye'ye yıllar itibarıyla gelen sağlık turisti sayıları Şekil 1'de belirtilmiştir.

Şekil 1. Türkiye'ye Gelen Sağlık Turisti Sayıları (TÜİK, 2022)

Türkiye'ye sağlık turizmi amacıyla gelen turist sayısı yıllar itibariyle değerlendirildiğinde 2013 yılında 267 bin 461 kişi sağlık hizmetlerinden yararlanırken bu rakam 2019 yılında 662 bin 87 olarak zirveyi görmüştür. 2020 yılında ise küresel salgından dolayı hasta sayısında gözle görülür oranda düşüş görülmüştür. 2021 yılına gelindiğinde bu sayı tekrar artış göstererek 642 bin 444 olmuştur. Türkiye'ye gelen hastaların yaklaşık % 32 sinin medikal turist olduğu tahmin edilmektedir (DeMicco vd., 2022: 17).

Şekil 2. Sağlık Turizmi Gelirleri (Bin USD) (TÜİK, 2022).

Türkiye'nin sağlık turizminden elde ettiği gelir 2013 yılında 772 bin 901 Dolar iken 2021 yılında 1 milyon 48 bin 549 Dolar olarak gerçekleşmiştir (Şekil 2). Türkiye ABD'li vatandaşların denizaşırı bakım hizmetleri konusunda düşündükleri ilk ülkedir. Türkiye Kuzey Afrika, Orta Doğu, Rusya ve Avrupa'nın bazı bölgelerinde gelen hastalar için ilk akla gelen destinasyonlardan birisidir. Bunun nedeni JCI tarafından akredite edilmiş 51 tane tesisle birlikte 1200'den fazla kamu ve özel hastanenin var olması gösterilmektedir. Türkiye hükümetinin turistlere karşı olumlu yaklaşımları ve medikal turistlerin İstanbul, Ankara ve İzmir gibi bir çok şehirde aradıkları hizmetleri bulma imkanı olması ayrıca Türk Hava Yollarının (THY)'nin sağlık turistleri için % 50 indirim imkanı tanıması gibi avantajlar Türkiye'yi önemli bir destinasyon haline getirmektedir. Türkiye göz hastaları için popüler olan ülkelerden birisidir. ABD'de 2 bin 500 Dolar, İngiltere'de 2 bin Dolar olan bazı tedavi ücretleri Türkiye'de 1250 Dolar gibi bir ücrete tedavi edilirken ABD'de ortalama 30 bin Dolar, İngiltere'de yaklaşık yarı fiyatına olan koroner anjiyoplasti Türkiye'de yaklaşık 5 bin Dolara mal olmaktadır (DeMicco vd., 2022: 17).

4. DÜNYA'DA MEDİKAL TURİZM

Medikal turizmin sağladığı faydaları bilen ülkeler küresel pazarda hızlı bir rekabet içerisindeyler. Medikal turizm sektörü son yıllarda büyüyen endüstrilerden birisidir. Özellikle son zamanlarda gelişmiş ülkelere gelişmekte olan ülkelere doğru ciddi bir talep yaşanmaktadır (Drinkert & Singh, 2017). Medikal turizm derneğine göre her yıl 14 milyon insan tıbbi hizmetlerden yararlanmak için diğer ülkelere seyahat etmektedirler (Medicaltourism, 2022).

Medikal turizm faaliyetleri küresel düzeyde değerlendirildiğinde bazı ülkelerin ön plana çıktığı görülmektedir. Bunlar; Küba, Kostarika, Meksika, Panama, Brezilya, ABD, Türkiye, İspanya, Fransa, Almanya, Macaristan, Ürdün, Dubai, Malezya, Güney Kore, Tayland, Singapur, Filipinler ve Hindistan'dır (Alp, 2021; Sevim, 2019; Bhaidkar & Goswami, 2017). Asya kıtasında Tayland önemli rol oynamaktadır. Bunun nedeni olarak ise düşük maliyetler ve JCI akrediteye sahip hastanelerin olması ve bekleme sürelerinin kısa olması gösterilmektedir (Kumaran vd., 2021: 16). Asya kıtasındaki diğer önemli ülkeler ise Hindistan ve Singapur olup deneyimli doktorlarıyla hastaları ülkelere

çekmektedirler. ABD ise medikal turizm kapsamında en çok hasta çeken ülkelerden biri aynı zamanda en fazla hasta gönderen ülke konumundadır. ABD sahip olduğu yüksek teknoloji sayesinde Ortadoğu ülkelerinden hasta kabul ederken sağlık hizmetlerinin yüksek olması nedeniyle ABD'den Meksika, Singapur ve Hindistan gibi ülkelere çok sayıda kişi gitmektedir (Yağar ve Sungur, 2020: 377). ABD'deki ücretler diğer destinasyonlarla karşılaştırıldığında; Brezilya: %20 - %30, Kosta Rika: %45- %65, Hindistan: %65-%90, Malezya: %65-%80, Meksika: %40- %65, Singapur: %25- %40, Güney Kore: %30-%45, Tayvan: %40- %55, Tayland: %50- %75 ve Türkiye'de %50- %65 oranında daha ucuza hizmet satın alabilmektedirler. Kosta Rika'da estetik cerrahi ve dişçilik uzmanlık alanıdır. ABD'de bulunan hemen hemen bütün tıbbi hizmetler SanJose'de bulunmakta olup İngilizce konuşan uzmanlar tarafından hizmet sağlanmaktadır. Macaristan'da ise estetik cerrahi büyüyen bir pazar olmakla birlikte en çok diş hekimliğiyle bilinmektedir. İsrail'in tıbbi uzmanlık alanı ise tüp bebek tedavisidir. ABD'de sunulan hizmetlerin neredeyse dörtte biri fiyatına bu hizmete ulaşılabilen ve çoğu hastane ve klinik bu konuda uzmanlaşmıştır (DeMicco vd., 2022).

Medikal turizm index (MTI) bir ülkeye ait turizm destinasyonlarının cezbediciliğinin belirlenmesi amacıyla yapılan bir ölçme yöntemidir. Medikal turizm indeksi kaliteli ve düşük ücretli tıbbi hizmet arayanlar için en iyi 46 turizm destinasyonunu sıralamıştır (Şekil 3).

#1	Kanada	76.47	
2.	Singapur	76.43	
3.	Japonya	74.23	
4.	İspanya	72.93	
5.	İngiltere	71.92	
6.	Dubai	71.85	
7.	Kosta Rika	71.73	
8.	İsrail	70.78	
9.	Abu Dabi	70.26	
10.	Hindistan	69.80	
11.	Fransa	69.61	
12.	Almanya	69.29	
13.	Umman	69.03	
14.	Güney Kore	68.81	
15.	Çek Cumhuriyeti	68.32	
16.	Tayvan	67.93	
17.	Tayland	66.83	
18.	İtalya	66.75	
19.	Dominik Cumhuriyeti	66.32	
20.	Arjantin	66.26	
21.	Portekiz	65.96	
22.	Güney Afrika	65.82	
23.	Macaristan	65.69	
24.	Filipinler	64.99	
25.	Kolombiya	64.95	
26.	Mısır	64.81	
27.	Malta	64.75	
28.	Brezilya	64.35	
29.	Polonya	64.10	
30.	Türkiye	63.91	
31.	Fas	63.80	
32.	Bahreyn	63.65	
33.	Çin	63.47	
34.	Yunanistan	63.45	
35.	Suudi Arabistan	63.32	
36.	Ürdün	63.26	
37.	Panama	62.77	
38.	Tunus	61.78	
39.	Katar	61.13	
40.	Jamaika	60.74	
41.	Rusya	60.17	
42.	Meksika	59.47	
43.	Lübnan	57.14	
44.	Guatemala	55.04	
45.	Kuveyt	54.84	
46.	İran	44.38	

Şekil 3. Medikal Turizm İndeksi (Medicaltourism, 2022)

Medikal turizm pazarında yer alan ilk beş ülke Kanada, Singapur, Japonya, İspanya ve İngiltere'dir. Bu ülkelerde sunulan hizmetlerin hastaların memnuniyet seviyelerini açısından en üst düzeyde olduğu belirtilmektedir. Şekil 3 incelendiğinde Türkiye'nin 30'uncu sırada olduğu görülmektedir.

5. MEDİKAL TURİZM İLE İLGİLİ YAPILAN ÇALIŞMALAR

Medikal turizm ile ilgili literatür taramasına bakıldığında çok sayıda yerli ve yabancı çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Genellikle yapılan çalışmalar literatür tarama modeli olarak görülmektedir. Alp (2021) yaptığı çalışmada gelişmekte olan ülkelerin medikal turizm gelişimleri incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada gelişmekte olan Asya ülkelerinin medikal turizm içerisindeki karşılaştırması yapılarak sonuca varılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre medikal turizmde tıbbi işlemler açısından en uygun ülke Türkiye iken, en çok uygulama ortopedi, kardiyoloji ve kozmetik cerrahisi alanındadır. Hindistan doktor sayısında en fazla, Singapur kişi başına düşen en yüksek doktor ortalamasında, Tayland ise en fazla akreditasyonlu hastaneye sahip olan ülke olarak bulgulanmıştır.

Buzcu ve Birdir (2019) yaptıkları çalışmada Türkiye'de medikal turizmin mevcut durumunu incelemeyi amaçlamışlardır. Türkiye'de bulunan 206 adet özel hastane yöneticisi ile anket tekniği kullanılarak veri toplanmıştır. Çalışmada hastanelerin çoğunluğunda medikal turizm anlayışı olduğu bulgulanmıştır. Tanıtımda yapılan hatalar,

olumsuz ülke imajı Türkiye’de medikal turizmin gelişmesini olumsuz yönde etkilerken, sağlık mevzuatı sorunları, yetersiz mali destek, nitelikli personel azlığı da yöneticiler tarafından problemler olarak belirtilen unsurlar olmuştur.

Sousa ve Alves (2019) yaptıkları araştırmada medikal turizmde destinasyon yatkınlığı ve ilişkisel pazarlamanın davranışsal niyetler üzerindeki etkisini bulmayı amaçlamışlardır. Tarama modeli ile yapılan çalışmada turistik destinasyonların turist tüketici davranışının incelenmesiyle birlikte yönetilebileceğini ve planlama hizmetleri mükemmelliği, iletişim stratejileri, promosyon hizmetleri, entegre deneyimler ve mevsimsellikte mücadele edilmesi gerektiğini bulgulamışlardır.

Zarei ve Maleki (2019) yapmış olduğu çalışmada Asya ülkelerinin medikal turizmin gelişmişlik düzeyini incelemişlerdir. 2000 ve 2017 yılları arasında yayınlanan akademik çalışmaların taraması yapılmış ve algılanan hizmet kalitesinin ve tatminin ön planda olduğu ortaya çıkmıştır. Medikal pazardaki sıkıntılar ise medikal hizmet kalitesi, sigorta kapsamı, etkili yasalar olduğu bulgulanmıştır.

Jain ve Ajmera (2018), yaptıkları çalışmada Hindistan’ın medikal turizmde öne çıkan önemli faktörlerini bulmayı amaçlamışlardır. 350 kişiye literatüre dayalı anket oluşturulmuş ve uygulanmıştır. Tıbbi prosedürlerin maliyeti, kolaylaştırma ve bakım, Hint hastanelerinin iyi altyapısı, klinik mükemmellik ve doktorların ve personelin yetkinliği gibi faktörlerin en önemli faktörler olduğu bulgulanmıştır.

Gupta ve Das (2012) Hindistan’daki medikal turizm sektörünün eğilimleri ve kapsamı üzerine bir çalışma yapmayı amaçlamışlardır. Araştırmada literatür tarama yöntemi kullanılmıştır. Medikal turistlerin hizmet sağlayıcılardan memnun olduklarını ve Hindistan’ın onlar üzerindeki izleniminin de iyi olduğu bulgulanmıştır. Araştırmada ayrıca mükemmel tesislerin ve birinci sınıf altyapının Hindistan’ı dünya çapında medikal turizmde en çekici yer haline getirdiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Connell (2006) medikal turizmin dünya ülkelerindeki durumunu incelemeyi amaçlamıştır. Yapılan inceleme sonucunda turizmin doğrudan tıbbi müdahaleyle bağlantılı olduğu ve medikal turizmin başta gelişmiş ülkelerde olmak üzere artan sayıda insanın ihtiyaçlarını karşılayan hem kendilerine hem de özellikle gelişmekte olan ülkelerde artan sayıda destinasyona fayda sağlayan farklı bir turizm çeşidi olduğu ortaya çıkmıştır.

6. SONUÇ

Her geçen gün artan turizm rekabeti hizmet kalitesi ve turist tatminini beraberinde getirmektedir. Dünya ülkeleri artan rekabette yerini almak için çeşitli stratejiler belirlerken mevcut turizm gelirlerini de korumak zorundadırlar. Bu stratejik yönetim içerisinde turistik ürün çeşitlendirmesi çok önemli bir strateji haline gelmiştir. Turizm içerisinde turist sağlığının yeri turizm sürdürülebilirliği açısından önemlidir. Çünkü birey ne kadar sağlıklı olursa o kadar turizm hareketine katılım sağlamaktadır. Bu bağlamda sağlık turizmi içerisinde önemli yeri olan medikal turizm hem gelen hem de gelecek olan turist için önemli bir konudur. Dünya ülkeleri medikal turizm için hem kalitesini hem de gelirlerini artırmak için önemli adımlar atmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin daha çok medikal turizm için çaba sarf etmesi turizm gelirlerinin artması açısından önemlidir.

Türkiye açısından bakıldığında bazı tanıtım hataları, olumsuz imaj, sağlık mevzuatı sorunları, yetersiz mali destek ve nitelikli personel azlığı gibi sorunlar karşımıza çıkmaktadır (Buzcu ve Birdir, 2019). Bu olumsuz durum Türkiye’nin üst sıralara tırmanması açısından engel oluştursa da Türkiye önemli medikal turizm destinasyonları arasında 30. Sıradadır (Şekil 3). Ayrıca üst sıralarda olmak için ucuz bir destinasyon olmak yetmez aynı zamanda teknolojinin üst seviyede olması ve teknolojiyi kullanabilecek personelin varlığı da önemlidir. Medikal turizm içerisinde Türkiye, Singapur, Tayland ve Hindistan gibi Asya ülkeleri üst sıralarda görmek mümkündür. Türkiye’ye sağlık turizmi amacıyla gelen turist sayıları 2013 yılından 2022 yılına kadar hemen hemen üç kat artış göstermiştir. 2022 yılında Türkiye’nin sağlık turizminden elde ettiği gelir ise 1 milyon 48 bin 549 Dolar olarak gerçekleşmiş olup 2023 vizyonu doğrultusunda Türkiye sağlık turizminde emin adımlarla ilerlemektedir.

Dünya’da pek çok ülke medikal alanda hizmet verirken aynı zamanda turizm hareketlerinin de artması ülkelerin rekabetini de artırmaktadır. Her geçen gün artan turist sayısı ile birlikte destinasyon tercihlerinde ucuz, güvenilir, kaliteli hizmetin yanında medikal alanda hizmet vermek gibi alternatifler de etkili olacaktır. Bununla beraber bekleme süresinin kısalığı, yabancı dil yeterliliği, sağlık kuruluşlarının akredite olması gibi unsurlar da medikal turistlerin artışında önemli unsurlar olacaktır. Türkiye ve Dünya medikal turizm pazarına bakıldığında artan rekabetten dolayı ülkelerin hizmet kalitelerini daha da artırmaları, kalifiye personel eğitimi, sağlık kuruluşlarının hijyeni, destinasyonların turizm açısından ön plana çıkartılması gibi unsurlar ele alınırsa turist sayısında artış ve turizm gelirlerinde artış olacağı öngörülmektedir. Ülkelerin turizm planlamalarında sorun olan konuları ele alması gelecekteki turizm potansiyelinin de artması açısından önemli konular arasında olacaktır.

Türkiye’de medikal turizm pazarının büyümesi dolayısıyla dış ülkelere olan direk uçuşların sayısının artması tercih edilme nedenlerinin artmasına olanak vereceği düşünülmektedir. Bununla birlikte sağlık turizminin bir parçası olan medikal turizme yönelik tanıtımların ve resmi kurumların gerekli adımları atmasının Türkiye’nin medikal turizm

pazarından daha fazla pay elde etmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda Kültür ve Turizm bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı'nın koordineli bir şekilde çalışmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Diğer yandan ise sağlık turizmi, medikal turizm, kapasite oranları, insan kaynakları gibi alanlarda yapılacak olan çalışmalara ihtiyaç duyulmakta olup böylece Türkiye'nin mevcut durumunun uluslararası rakipleriyle kıyaslanması açısından faydalı olacaktır. Ayrıca rekabet üstünlüğü sağlamak adına kısa vadeli ve doğaçlama çözümler geliştirmek yerine uzun vadeli vizyoner bir strateji geliştirmenin yararlı olacağı düşünülmektedir.

TEŞEKKÜR

Bu araştırma, hiçbir kamu, ticari veya kar amacı gütmeyen kurum ya da kuruluştan herhangi bir finansman desteği almamıştır.

MENFAAT UYUŞMAZLIĞI

Yazarların, herhangi bir kurum ya da kuruluş ile finansal çıkar içeren bir ilişkisi ya da katılımı (hibe; eğitim bursları; konuşmacı bürolarına katılım; üyelik, istihdam, danışmanlıklar, hisse senedi sahipliği veya diğer öz özkaynak payları; ve uzman tanıklığı veya patent lisans düzenlemeleri); bu çalışmada tartışılan konu veya materyallerle ilgili mali olmayan çıkarları (kişisel veya mesleki ilişkiler, bağlantılar, kanaatler veya inançlar gibi) bulunmamaktadır.

YAZARLARIN KATKILARI

O.K.: Kavramsallaştırma, Yazın taraması, Yazma - orijinal taslak hazırlama, Yazma - gözden geçirme ve düzenleme, Danışmanlık, Nihai onayın verilmesi.; M.B.: Kavramsallaştırma, Yazma - orijinal taslak hazırlama, Yazma - gözden geçirme ve düzenleme, Danışmanlık, Nihai onayın verilmesi.

ETİK BEYAN

Bu çalışma için Avrasya Turizm Araştırmaları Dergisi (ATA Dergisi) **Etik İlkeler ve Yayın Politikası** doğrultusunda Etik Kurul onayına ihtiyaç duyulmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Alp, G. (2021). Medikal Turistler Tarafından En Çok Tercih Edilen Medikal Turizm Destinasyonları ve Karşılaştırmaları. *Journal of Travel & Tourism Research*, 19.
- Baltacı, M., & Çakıcı, A. C. (2022). Serendipitous Cultural Tourist. (Ed. L. Oliveira) in Handbook of Research on Digital Communications, Internet of Things, and the Future of Cultural Tourism (pp. 332-350). PA: IGI Global, Hershey.
- Bayar, K. (2019). Dünyada ve Türkiye'de Sağlık Turizminin Önemi ve Gelişimi: Antalya Yöresi Araştırması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Bhaidkar, A., & Goswami, A. (2017). Medical tourism in India and the Health policy of the NDA government: An overview. *Aweshkar Research Journal*, 22(1).
- Bookman, M. Z., & Bookman, K. R. (2007). *Medical Tourism in Developing Countries*. Palgrave Macmillan Books, New York.
- Buzcu, Z., Birdir, K., (2019). Türkiye'de Medikal Turizm İncelemesi: Özel Hastanelerde Bir Çalışma. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 18(1), 311-327.
- Carrera, P. & Bridges, J. (2006). Globalization and Healthcare: Understanding Health and Medical Tourism. *Pharmacoeconomics Outcomes Research*, 6(4), 447-454.
- Cohen, E. C. E. (2008). Medical tourism in Thailand. *AU-GSB e-journal*, 1(1).
- Cohen, I. G. (2011). Medical Tourism, Access to Health Care, and Global Justice. *Virginia Journal of International Law*, 52 (1), 11-23.
- Connell, J. (2006). Medical Tourism: Sea, Sun, Sand, and...Surgery. *Tourism Management*, 27(6), 1093-1100.
- Demicco F.; Cetron, M & Davies, O. (2022). Medical Tourism and Well-Being: Trends and Strategies, Mahmood Khan, Frederick DeMicco, Ali Poorani (Ed), Medical travel brand management: success strategies for hospitality bridging healthcare (pp.3-27)., First Edition, Apple Academic Press. Canada.
- Drinkert, A. & Singh, N. (2017). An Investigation of American Medical Tourists' Posttravel Experience. *Journal of Hospitality Marketing and Management*, 26(3), 335-346.
- Ekinci, N. (2020). Medikal Turizm. H. Eriş (Ed.) içinde, Sağlık turizmi (s.63-88). İksad Yayınevi, Ankara.
- Fetscherin, M. & Stephano, R. (2016). The Medical Tourism Index: Scale Development and Validation. *Tourism Management*, 52, 539-556.
- Gallarza, M.; Saura, I. & Garcia, H. (2001). Destination Image Towards a Conceptual Framework. *Acta Physiologica Hungarica*, 29(1), 56-78.
- Geçgin, E. & Çanakçı, T. (2017). Turizm Çeşitleri, (Ed. Murat Kılıçbey), İçinde Genel Turizm (s.47-66). Gazi Kitabevi, Ankara.
- Geçgin, E. & Korucuk, M. (2017). Turizm ile İlgili Genel Kavramlar, (Ed. Murat Kılıçbey). İçinde *Genel Turizm* (s. 1-19). Gazi Kitabevi, Ankara.
- Gill, H. & Singh, N. (2011). Exploring The Factors That Affect The Choice of Destination for Medical Tourism. *Journal of Service Science*

and Management, 4(3): 315-324.

- Glinos, I., Baeten, R., Helble, M. & Maarse, H. (2010). A Typology of Cross-Border Patient Mobility. *Health and Place*, 16(6), 1145–1155.
- Gupta, V., & Das, P. (2012). Medical tourism in India. *Clinics in Laboratory Medicine*, 32(2), 321-325.
- Hall, C.M (2013). Medical and Health Tourism in Medical Tourism The Ethics, Regulation, and Marketing of Health Mobility, C. M. Hall (Ed.), 1st Ed., pp. 4–27. Routledge, London.
- Jagyasi, P. (2010). Medical Tourism Research & Survey Reports, ExHealth, pp.1-18. USA.
- Jain, V., & Ajmera, P. (2018). Modelling the factors affecting Indian medical tourism sector using interpretive structural modeling. *Benchmarking: An International Journal*, 25(5), 1461-1479.
- Kadioğlu, Y. (2021). Türkiye’de Sağlık Turizmi Kapsamında Medikal Turizm ve Ekonomik Yönü: İstanbul Örneği, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Kumaran, S., Singh, M.& Reddy, C. (2021). Medical Tourism: Indian and Global Perspectives, Lucknow, India.
- Lin, X. & Guan, J. (2003). Patient Satisfaction and Referral Intention: Effect of Patient-Physician Match on Ethnic Origin and Cultural Similarity. *Health Marketing Quarterly*, 20(2), 49-68.
- Medikaltourism, (2022). <https://www.medikaltourism.com>
- Özalp, G. (2005). Sağlık Turizmi. *Hastane Dergisi*, 34, 90-98.
- Özkurt, H. (2007). Sağlık Turizmi Tahvilleri. *Maliye Dergisi*, 152(1), 122-142.
- Sevim, E. (2019). “Türkiye’de Medikal Turizmin Swot-AAS ile İncelenmesi”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Sousa, B. M., & Alves, G. M. (2019). The Role of Relationship Marketing in Behavioural Intentions of Medical Tourism Services and Guest Experiences. *Journal of Hospitality and Tourism Insights*, 224-240.
- Tontuş, H. Ö. (2017). Sağlık turizmi nedir? Satürk Yayınları, Ankara.
- TUİK, (2022). <https://www.tuik.gov.tr>
- Yağar F. & Sungur C. (2020). Amerika Birleşik Devletleri Sağlık Turizmi ve Sağlık Sistemi, (Ed. Ahmet Yıldız). İçinde *Sağlık Turizminde Öne Çıkan Ülkeler*, s. 377, Nobel Yayınları, Ankara.
- Zarei, A., & Maleki, F. (2019). Asian Medical Marketing, a Review of Factors Affecting Asian Medical Tourism Development. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 20(1), 1-15.

EXTENSIVE SUMMARY

Introduction

Tourism has been under the influence of various events recently. Many factors affecting tourism have differentiated over time and affected people's perceptions. Tourism has also undergone a lot of changes in terms of tourism diversification and sustainability by keeping up with the times. Tourism has taken shape according to the needs of individuals by leaving the trio of sea, sand, and sun. The fact that factors such as health, leisure time, and financial opportunities are important for the tourist to participate in tourism the tourism phenomenon has pushed individuals to compete in order to be healthy and different. In this context, in the context of health tourism, which has an important place in the foreground, medical tourism has taken its place in the diversification of touristic products. The fact that Turkey ranks high among the preference of European tourists for medical tourism destinations is important for Turkish tourism. Concepts such as thermal tourism and medical tourism in health tourism attract the attention of tourists and the fact that it is both safe and cheap compared to other countries brings Turkey to the forefront. With the development in South, Central America, and Far East countries in the world, medical tourism continues to develop within health tourism. In this study, in order to contribute to the tourism literature, first of all, information about the history, definition, and characteristics of medical tourism, reasons for preference, and definition of medical tourist, and in the following sections, information is given about the situation of medical tourism in Turkey and the world. It is thought to be important in terms of contributing to future studies.

Method

In the study, which was planned as a review study, national and international relevant literature was searched and relevant conclusions were made on the subject.

Finding

When the history of medical tourism is examined, the Sumerians appear first. The Sumerians built temples in areas with healing waters in 4200 BC. In the 18th and 19th centuries, sanatorium hospitals were built and diseases such as liver, tuberculosis and bronchitis were started to be treated, and many patients came to France for treatment. In the 20th century, some countries came to the fore in some fields; Cuba has become a popular destination for eye surgery, Central American countries for dental treatment, and Thailand for plastic surgery. In the 21st century, medical tourism activities in the modern sense have begun to increase.

There are many factors that cause the development of medical tourism activities around the world. These are evaluated under the headings of country environment, increasing expenditures, differences in prices, waiting lists, elderly population, intermediary institutions, accreditation, out-of-scope treatment, international agreements, elderly population, and healthy life (Tontus, 2022: 13-15; Fetscherin and Stephano, 2016: 541; Gallarza et al., 2001; Lin and Guan, 2003).

Medical tourism in Türkiye is supported by both the state and the private sector. Compared to European countries, it provides a price advantage of 50%-60% and provides the same quality service with a short waiting time (Sevim, 2019: 87). When the number of tourists coming to Türkiye for health tourism is evaluated by years, 267,461 people benefited from health services in 2013, while this figure peaked at 662,087 in 2019. In 2020, there was a noticeable decrease in the number of patients due to the global epidemic, COVID-19. By 2021, this figure increased again and became 642,444. It is estimated that approximately 32% of the patients coming to Türkiye are medical tourists (DeMicco et al., 2022: 17). While Türkiye's income from health tourism was 772,901 dollars in 2013, this figure was 1,048,549 dollars in 2021. Türkiye is one of the first destinations that come to mind for patients coming from North Africa, the Middle East, Russia, and some parts of Europe. This is because there are more than 1200 public and private hospitals, with 51 facilities accredited by JCI. Advantages such as the positive attitudes of the Turkish government towards tourists and the opportunity for medical tourists to find the services they seek in many cities such as Istanbul, Ankara, and Izmir, as well as the advantages of Turkish Airlines (THY) providing a 50% discount for health tourists, make Türkiye an important destination. Türkiye is also one of the most popular countries for eye patients. While some treatment fees are 2500 dollars in the USA, and 2000 dollars in the UK, it is 1250 dollars in Türkiye. Coronary angioplasty costs about 30000 dollars in America, half in England, and 5000 dollars in Türkiye (DeMicco et al., 2022: 17). When medical tourism activities are evaluated at the global level, it is seen that some countries come to the fore. These; Cuba, Costa Rica, Mexico, Panama, Brazil, USA, Turkey, Spain, France, Germany, Hungary, Jordan, Dubai, Malaysia, South Korea, Thailand, Singapore, Philippines, and India (Alp, 2021; Sevim, 2019; Bhaidkar and Goswami, 2017). Thailand plays an important role in medical tourism in the Asian continent. The main reasons are low costs, availability of JCI-accredited hospitals, and short waiting times (Kumaran et al., 2021: 16). The top five countries in the medical tourism index are Canada, Singapore, Japan, Spain, and the United Kingdom. It is stated that patient satisfaction levels are very high in these countries.

Conclusion

Service quality and tourist satisfaction come to the fore in tourism competition. While the countries of the world determine various strategies to take their place in the increasing competition, they also have to protect their current tourism revenues. Within this strategic management, touristic product diversification is seen as important. At this point, the place of tourist health is important in terms of tourism sustainability. Because the individual's health is important in terms of the intention to participate in the tourism movement. In this context, medical tourism, which has an important place in health tourism, is an important issue for both incoming and future tourists. World countries are taking important steps to increase both their quality and income for medical tourism. It is important for developing countries to make more efforts for medical tourism in terms of increasing tourism revenues, that is, foreign currency inflows.

From the Turkish perspective, problems such as promotional errors, negative image, health legislation problems, insufficient financial support, and a shortage of qualified personnel appear (Buzcu and Birdir, 2019). Although this negative situation creates an obstacle for Türkiye to climb to the top, Türkiye ranks 30th among important medical tourism destinations. In addition, it is not enough to be a cheap destination to be on the top, it is also important to have a high level of technology and the presence of personnel who can use technology. In medical tourism, it is possible to see Asian countries such as Turkey, Singapore, Thailand, and India at the top. The number of tourists coming to Türkiye for health tourism has almost tripled from 2013 to 2022. In 2022, Türkiye's income from health tourism was 1,048,549 dollars, and Türkiye is taking firm steps forward in health tourism in line with its 2023 vision.

While many countries in the world serve in the medical field, the increase in tourism movements also increases the competition between countries. Along with the increasing number of tourists, alternatives such as providing medical services will be effective in destination preferences besides cheap, reliable, and quality service. In addition, factors such as short waiting times, foreign language proficiency, and accreditation of health institutions will be important factors in the increase of medical tourists. Considering the Turkish and World medical tourism market, it is predicted that there will be an increase in the number of tourists and an increase in tourism revenues if the factors such as the countries' increasing service quality due to the increasing competition, the training of qualified personnel, the hygiene of health institutions, and the promotion of destinations in terms of tourism are taken into consideration. Addressing the issues that are problematic in tourism planning by countries will be among the important issues in terms of increasing tourism potential in the future.

It is thought that the increase in the number of direct flights to foreign countries due to the growth of the medical tourism market in Türkiye will allow the reasons for preference to increase. However, it is thought that the promotion of medical tourism, which is a part of health tourism, and the necessary steps taken by official institutions will contribute to Türkiye's gaining a larger share of the medical tourism market. In this direction, it is thought that it will be beneficial for the Ministry of Culture and Tourism and the Ministry of Health to work in coordination. On the other hand, studies to be carried out in areas such as health tourism, medical tourism, capacity ratios, and human resources are needed, so that it will be beneficial in terms of comparing the current situation of Türkiye with international competitors. In addition, it is thought that it would be beneficial to develop a long-term visionary strategy instead of developing short-term and improvised solutions in order to gain a competitive advantage.